

Téma: Správa o zodpovednom podnikaní

Desiatky firiem na Slovensku majú povinnosť zverejňovať informácie o ich zodpovednom podnikaní

V roku 2015 prijala Národná rada SR novelu zákona č. 431 / 2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon „o účtovníctve“), v rámci ktorej sa zaviedla nová povinnosť firiem zverejňovať informácie v oblasti spoločenskej zodpovednosti a politiky rozmanitosti vo výročnej správe.

Oblasť spoločenskej zodpovednosti

Obsahová náplň informácií v oblasti spoločenskej zodpovednosti je záväzne ustanovená zákonom o účtovníctve. Jej obsah niektoré firmy uvádzajú v správe označovanej ako správa o zodpovednom podnikaní. Novelizácia zákona vychádza zo smernice EÚ** o **zverejňovaní nefinančných informácií** a **informácií o diverzite**. Zverejňovanie informácií o nefinančnej výkonnosti firmy je veľmi dôležité pre zmenu myslenia firiem a pochopenie zodpovednosti firiem za sociálne, zamestnanecké a environmentálne vplyvy, dodržiavanie ľudských práv a boja proti korupcii. Zverejňovanie nefinančných informácií pomáha meraniu, monitorovaniu a riadeniu správania firiem a ich vplyvu na spoločnosť. Takáto správa obsahuje informácie, ktoré nám môžu pomôcť pochopiť vývoj, správanie a vplyv aktivít firiem na životné prostredie, zamestnancov, zákazníkov, dodávateľov alebo iných partnerov – stakeholderov firmy.

Podľa novely zákona o účtovníctve sa povinnosť týka tých firiem verejného záujmu, ktorých priemerný počet zamestnancov presahuje 500. Pod povinnosť tak spadajú napríklad niektoré banky, poisťovne, zdravotné poisťovne, správcké spoločnosti alebo aj dôchodkové správcké spoločnosti. Táto povinnosť platí aj pre firmy, ktoré emitovali cenné papiere a tie boli prijaté na obchodovanie na regulovanom trhu ktoréhokoľvek členského štátu Európskej únie.

Oblasť politiky rozmanitosti

Firmy, ktoré emitovali cenné papiere a tie boli prijaté na obchodovanie na regulovanom trhu ktoréhokoľvek členského štátu EÚ a zároveň spĺňajú aspoň dve z týchto podmienok: celková hodnota majetku je viac než 20 miliónov eur, čistý obrat presiahol 40 miliónov eur alebo majú viac než 250 zamestnancov, tak uvedú vo výročnej správe aj opis politiky rozmanitosti, ktorú uplatňujú vo svojich správnych orgánoch, riadiacich orgánoch a dozorných orgánoch najmä vo vzťahu k veku, pohlaviu, vzdelaniu a profesijným skúsenostiam členov týchto orgánov, ciele takejto politiky, spôsob akým sa vykonáva a dosiahnuté výsledky vo vykazovanom období.

Kompletný zoznam subjektov verejného záujmu uvádzame v rámčeku. Odhaduje sa, že na tomto základe by sa nová požiadavka vzťahovala na približne 18 000 firiem v EÚ, na Slovensku to bude niekoľko desiatok.

Výhodou pre firmu je, že správa o zodpovednom podnikaní sa bude môcť predkladať za celú skupinu a nie samostatne za jednotlivé firmy. Firma, ktorá je dcérskou firmou nemá povinnosť vo výročnej správe uvádzať informácie z oblasti spoločenskej zodpovednosti, ak sú informácie o nej zahrnuté vo výročnej správe alebo

* Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve § 20

** Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/95/EÚ z 22. októbra 2014:
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=celex%3A32014L0095>

v obdobnej správe materskej firmy. Materské firmy so sídlom v Slovenskej republike uvádzajú tieto informácie vo výročnej správe.

Firmy budú môcť využívať medzinárodné, európske alebo národné normy riadenia alebo reportovania, podľa toho, ktoré považujú za najvhodnejšie (napríklad GRI, UN Global Compact, ISO 26000, alebo nemecký Sustainability Code). Cieľom smernice a nadväzujúcich zákonov v členských štátoch je zvýšenie transparentnosti vo všetkých oblastiach podnikania. Nepriamo sa však táto legislatíva dotkne aj malých a stredných firiem, od ktorých veľké spoločnosti budú požadovať plnenie základných princípov zodpovednosti v podnikaní.

Viacero členských krajín EÚ už má na národnej úrovni zavedenú legislatívnu povinnosť pre firmy reportovať zodpovedné podnikanie. Je to tak napríklad vo Švédsku alebo v Dánsku (platí pre štátne firmy) či Francúzsku (platí pre veľké firmy).

Zoznam subjektov verejného záujmu:

- účtovná jednotka, ktorá emitovala cenné papiere a tie boli prijaté na obchodovanie na regulovanom trhu ktoréhokoľvek členského štátu Európskej únie, banka, pobočka zahraničnej banky, Exportno-importná banka Slovenskej republiky, poisťovňa, pobočka zahraničnej poisťovne, zaistovňa, pobočka zahraničnej zaistovne, zdravotná poisťovňa, správcovská spoločnosť, pobočka zahraničnej správcovskej spoločnosti, dôchodková správcovská spoločnosť, doplnková dôchodková spoločnosť, Burza cenných papierov, Centrálny depozitár cenných papierov, obchodník s cennými papiermi, platobná inštitúcia, inštitúcia elektronických peňazí, subjekt kolektívneho investovania, dôchodkový fond, pobočka zahraničnej finančnej inštitúcie,
- účtovná jednotka, ktorá najmenej dve po sebe idúce účtovné obdobia spĺňa aspoň dve z týchto podmienok: a) celková suma majetku presiahla 170 000 000 eur, b) čistý obrat presiahol 170 000 000 eur, c) priemerný počet zamestnancov presiahol 2 000.

Odporúčania k vytváraníu Správ o zodpovednom podnikaní

Čo to je správa o spoločenskej zodpovednosti?

Väčšina bežných spotrebiteľov, prípadne zamestnancov firiem ani nevie, že veľké množstvo firiem musí každoročne vydávať správy o hospodárení firmy. Tieto informácie však nie sú určené pre každého. Dobre sa v nich orientujú finanční analytici, burzovní makléri, šéfovia veľkých firiem či bankári. To, koľko banka predala dlhopisov alebo aké vysoké má firma aktíva, nie až tak každého zaujíma.

Bežného zamestnanca zaujímajú iné veci. Napríklad ženy zamestnané vo firme môže zaujímať, či za tú istú prácu dostávajú takú istú mzdu ako muži. Okolitá komunita sa chce dozvedieť, či firma v budúcom období plánuje rozširovanie svojej fabriky alebo či už konečne prestane byť v jej okolí tak prašno. Všetky tieto informácie by sa mali dozvedieť zo správy o zodpovednom podnikaní. Správa by mala pokrývať výkonnosť podnikov nefinančných ukazovateľoch v sociálnej a environmentálnej oblasti. Samozrejme, súčasťou správy sú aj ekonomické údaje, ale v obmedzenejšej miere, pričom sú vyvážené s informáciami o vplyve firmy na životné prostredie a spoločnosť.

Informácie o vplyve činnosti firmy na oblasť spoločenskej zodpovednosti niektoré firmy poskytujú už aj v súčasnosti v rámci správy o zodpovednom podnikaní. Tieto informácie však už musia byť súčasťou výročnej správy firmy, pričom treba uviesť najmä:

- a) stručný opis obchodného modelu,
- b) opis a výsledky používania politiky, ktorú firma uplatňuje v oblasti spoločenskej zodpovednosti,
- c) opis hlavných rizík vplyvu firmy na oblasť spoločenskej zodpovednosti vyplývajúceho z činnosti firmy, ktorý by mohol mať nepriaznivé dôsledky, a ak je to primerané aj opis obchodných vzťahov, produktov alebo služieb, ktoré firma poskytuje, a opis spôsobu, akým firma tieto riziká riadi,
- d) významné nefinančné informácie o činnosti firmy podľa jednotlivých činností,
- e) odkaz na informácie o sumách vykázaných v účtovnej závierke a vysvetlenie týchto súm z hľadiska vplyvov na oblasť spoločenskej zodpovednosti, ak je to vhodné.

Čo by mala správa obsahovať?

V správe by mali čitatelia nájsť to, čo ich najviac zaujíma. Preto je vhodné si pred samotným výberom tém zistiť, aké majú naši partneri očakávania. Na ich základe by mala byť potom postavená správa. Okrem ekonomických otázok nesmieme zabudnúť na témy z oblasti ochrany životného prostredia, ako napr. nakladanie s odpadmi, emisie skleníkových plynov, spotreba nerastných surovín, energie a vody a v neposlednom rade ochrana biodiverzity. Obsahovať by mala aj témy ako napr. starostlivosť o zamestnancov, BOZP, kolektívne vyjednávanie, etika, boj proti korupcii, reklama a komunikácia a ďalšie.

Tém je neúrekom, treba si len vybrať to, čo je pre stakeholderov firmy a firmu samotnú najdôležitejšie. Správa by mala popisovať to, čo sa udialo za tzv. reportovacie obdobie. Je to časový úsek za ktorý firma popisuje svoje výsledky – zvyčajne sa jedná o kalendárny rok. Najčastejšie firmy reportujú v ročných cykloch, nezriedka však aj v dvoj- či trojročných. Pre porovnanie je dobré, ak sa údaje zverejnia tak, aby ich bolo možné porovnať s výkonnosťou v predchádzajúcom roku. Dajú sa takto sledovať trendy a zistiť oblasti, v ktorých je potrebné viac zapracovať a zlepšiť sa.

Jasne by mal byť stanovený spôsob zberu údajov alebo výpočtu a tento spôsob by sa mal používať stále rovnako – práve preto, aby bolo možné porovnanie medzi reportovacími obdobiami. Vo svete existuje viacero návodov, ako pripraviť správu o zodpovednom podnikaní. V súčasnosti reportuje približne 4 500 globálnych firiem, čo je v porovnaní s celkovým počtom (cca 80 000) medzinárodných firiem málo. Z 250 globálne najväčších firiem však reportuje 93%. Európa je síce na vrchole rebríčka, ale firmy v USA, Brazílii, Indii, Južnej Afrike a Číne sa tiež čoraz viac venujú tejto téme. V niektorých štátoch je reportovanie dokonca povinné pre veľké firmy (Dánsko, Francúzsko) alebo firmy, ktoré sú vo vlastníctve štátu (Švédsko).

Zavedenie zodpovedného podnikania a reportovania do firmy

Stakeholderi – partneri firmy tvoria prostredie, v ktorom firma podniká. Ktorí partneri sú najdôležitejší súvisí so zameraním firmy. Dobré vzťahy s partnermi sú však pre firmu životne dôležité. Rovnako aj poznanie toho, čo od nás čakajú, a či naše výrobky a služby spĺňajú ich predstavy. Na zistenie týchto informácií nám slúži **dialóg s partnermi – tzv. stakeholder dialóg**, ktorý môže mať rôznu formu – prieskumy spokojnosti, rozhovory, rešerš tlače, atď. Pomocou dialógu zistíme, ktoré témy sú pre našich partnerov dôležité a o čom chcú mať viac informácií. V ďalšom kroku je potrebné tieto témy skombinovať s prioritami firmy a vybrať tie, ktorým je možné sa z kapacitných a finančných dôvodov venovať. Po výbere tém je vhodné stanoviť si ciele, ktoré chceme dosiahnuť a cestu, ako ich dosiahneme, teda zostaviť si akčný plán a určiť zodpovedné osoby. Poslednou fázou cyklu by malo byť informovanie o dosiahnutých výsledkoch – čiže príprava správy o zodpovednom podnikaní.

Formy reportov

Aký formát zvoliť?

V ére internetu a elektronických médií je zbytočným mrhaním papiera správa o zodpovednom podnikaní tlačiť. Jednoduchšou a lacnejšou cestou, ako dostať správu k čitateľom, je zverejniť ju elektronicky. Najlacnejšie je dať na web dokument vo formáte PDF. Nevýhodou je nemožnosť interaktivity a okamžitej spätnej väzby. Firma, ktorá správu píše, tak prichádza o cenné názory čitateľov. Lepším riešením je vytvorenie špeciálnej aplikácie alebo interaktívnej webovej stránky, na ktorej budú logicky a jednoducho prístupné informácie o výkonnosti firmy. V takomto formáte sa dajú využiť videá, interaktívne grafy a je možné vyžiadať si od čitateľov okamžitú spätnú väzbu. Mali by sa však dodržať niektoré základné princípy.

- Správa o zodpovednom podnikaní musí byť prístupná pre všetkých stakeholderov/partnerov firmy.
- Správa môže zahŕňať aj informácie, ktoré nie sú vyžadované legislatívou alebo použitými smernicami na prípravu správ, ale firma alebo jej stakeholderi ich považujú za dôležité.
- Správy, resp. informácie zo správy by mali byť prístupné vo forme, ktorá je blízka cieľovej skupine – zamestnanci môžu využiť napríklad intranet alebo nástenky vo firme, pre investorov je dôležité mať k dispozícii elektronickú verziu a so zákazníkmi môže firma komunikovať prostredníctvom sociálnych sietí, cez svoju internetovú stránku alebo cez svoje marketingové materiály.

Overovanie a audit

Pre zvýšenie dôveryhodnosti správy je dôležité využiť aj overenie dát alebo správne použitie metodiky. Počas externého overovacieho procesu je teda obsah správy overený tretou stranou. Overovanie skúma pravdivosť a úplnosť správy alebo správnosť jej prípravy. Do overenia môžu byť zapojené aj zainteresované subjekty.

Druhy overenia

1. Overenie dát	2. Overenie použitia smerníc /návodu na reportovanie
Dáta sa overujú náhodne alebo všetky	Overuje sa formálna stránka reportu – či spĺňa podmienky určené daným návodom na prípravu správy
(+) Zvýšenie kredibility správy	(+) Rýchly a relatívne lacný proces
(-) Veľmi nákladný spôsob verifikácie	(-) Neoverujú sa dáta, len použitie metodiky

Integrované reportovanie

Jedným z nových trendov je takzvané integrované reportovanie. Firma teda už nepripravuje dve samostatné správy, ale jednu, v ktorej sú zahrnuté všetky povinné finančné informácie a zároveň ukazuje výsledky firmy v oblasti ochrany životného prostredia a jej vplyv na spoločnosť. Tým sa dostáva reportovanie o týchto nefinančných výsledkoch na rovnakú úroveň a ukazuje, že firma nie je primárne zameraná len na zisk, ale cieľom jej existencie je aj pozitívne pôsobiť na okolie, prinášať inovácie či dávať prácu zamestnancom. Samozrejmosťou pri väčších firmách je aj overenie ich správ nezávislým audítorom. Tak, ako dôveryhodnosť finančných správ zvyšuje overenie výsledkov hospodárenia finančným auditom, tak aj výsledky v oblasti nefinančných informácií uvádzaných vo výročnej správe podliehajú k vyjadreniu názoru audítora. Ukazujeme tým, že nám na pravdivých výsledkoch záleží.

Metodika reportovania podľa GRI

Najrozšírenejším nástrojom na prípravu správ o zodpovednom podnikaní sú Smernice Global Reporting Initiative. Smernice môže na napísanie správy použiť každá firma či organizácia a ich použitie je bezplatné. Ako doplnok k Smerniciam GRI je vydaných niekoľko návodov špeciálne pripravených pre jednotlivé druhy podnikania – napríklad pre ťažobný priemysel alebo pre banky. Návod je veľmi podrobný a údaje, ktoré firmy pomocou smerníc uvedú, je možné jednoducho navzájom porovnávať. Smernice využíva niekoľko tisíc firiem po celom svete. Prvá verzia vyšla v roku 2002 a v súčasnosti (2016) platná je verzia s označením G4. V databáze GRI sa nachádza takmer 24 tisíc správ od viac než 9 000 firiem. Smernice sa skladajú z troch častí:

- **Princípy na prípravu správy (obsah a kvalita správy)**
- **Zverejnenie všeobecných informácií**
- **Zverejnenie špecifických informácií**

Princípy na zaistenie obsahu správy

Ak chce mať firma v reporte relevantný obsah, mala by dodržať nasledovné princípy:

- **Spolupráca so zainteresovanými subjektmi**
Firma by mala identifikovať svoje zainteresované skupiny (stakeholderov) a v správe uviesť, ako reagovala na ich požiadavky a potreby. Sú to napríklad zákazníci, zamestnanci, akcionári, dodávatelia, komunity, životné prostredie.
- **Kontext trvalo udržateľného rozvoja**
Informácie by mali byť v správe prezentované v kontexte trvalo udržateľného rozvoja.
- **Relevantnosť**
V správe by sa mali objaviť oblasti, v ktorých má firma výrazný ekonomický, environmentálny a sociálny vplyv alebo kde majú jej rozhodnutia vplyv na rozhodovanie stakeholderov.
- **Úplnosť**
V správe by sa mali objaviť všetky relevantné informácie, ktoré podajú čitateľovi komplexný obraz o výkonnosti firmy.

Princípy na zaistenie kvality správy

Správa by mala obsahovať údaje, ktoré boli zverejnené s nasledujúcimi princípmi:

- **Vyváženosť**
V správe by sa mali objaviť pozitívne aj negatívne vplyvy organizácie.
- **Porovnatelnosť**
Údaje v správe by mali byť vykazované konzistentne tak, aby sa dali porovnať v čase.
- **Presnosť**
Údaje v správe by mali byť presné.
- **Pravidelnosť**
Správa by mala byť pripravovaná v pravidelných časových intervaloch (1 – 2 roky).
- **Zrozumiteľnosť**
Údaje by mali byť reportované spôsobom, ktorý je zrozumiteľný určeným stakeholderom.
- **Spôľahlivosť**
Údaje v správe by mali byť overiteľné.

Príklad zo Slovenska

HEINEKEN Slovensko

„V správe, ktorú každoročne pripravujeme, sa dočítate o našich krokoch za lepšími výsledkami v oblasti ochrany zdrojov vody, znižovania emisií CO₂, využívania lokálnych surovín, zodpovednej konzumácie našich produktov, ochrany zdravia a bezpečnosti našich zamestnancov, ako aj podpory komunit, v ktorých žijeme a pôsobíme. Všetci v HEINEKEN Slovensko veríme vo filozofiu trvalo udržateľného hospodárstva, vážime si skúsenosti a spoločným úsilím budeme aj naďalej hľadať príležitosti pre stabilný rast našej spoločnosti, rešpektujúc svojich kolegov, partnerov a prostredie okolo nás.“

Odin Goedhart
generálny riaditeľ

◀ Správa o zodpovednom podnikaní spoločnosti HEINEKEN Slovensko
<http://bit.ly/2cQlr6C>

Príklad zo Slovenska

VÚB banka

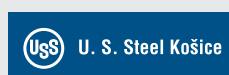
„Ekonomické výsledky za uplynulých dvanásť mesiacov už tradične bilancuje finančná výročná správa. Jej neoddeliteľnou súčasťou je aj správa o zodpovednom podnikaní, ktorá vypovedá o našom úsilí prispievať k trvalo udržateľnému rozvoju a zvyšovaniu kvality života ľudí. Úspech je pre nás aj synonymom zodpovednosti, ktorú voči Slovensku cítime.“

Alexander Resch
predseda predstavenstva a generálny riaditeľ
Všeobecná úverová banka, a.s.

◀ Správa o zodpovednom podnikaní spoločnosti VÚB banka
https://www.vub.sk/sk/spolocenska-zodpovednost/#tab_2

Členovia Business Leaders Forum

Volkswagen Slovakia

Ďakujeme Ministerstvu financií Slovenskej republiky za spoluprácu ako aj predstaviteľom firiem HEINEKEN Slovensko a VÚB banka.

© Business Leaders Forum, august 2016

Business Leaders Forum www.blf.sk je administrované Nadáciou Pontis
Zelinárska 2, 821 08 Bratislava 2 | Kontakt: cr@nadaciapontis.sk